

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

استاندارد ملی

شرایط تولید نهال گل محمدی در فضای باز و بسته

نهال سالم و اصلاح شده یکی از عوامل بسیار تأثیر گذار بر تولید و تنوع آن در هر کشور می‌باشد. از این رو، تلاش در ترویج و توسعه و نیز حفظ ارقام جدیدی که از طریق به‌گزینی توسط مراکز تحقیقاتی و یا اشخاص حاصل می‌شود، از اولویتهای مراکز تصمیم‌گیری کشاورزی کشورها است.

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال دارای دو رسالت اصلی در ارتباط با تولید نهال کشور است. اول اینکه ارقام جدید را به هر نحو که ایجاد شده باشند ثبت کند تا حقوق صاحبان آنها محفوظ بماند که در این راستا محققین اصلاح ارقام و افراد صاحب‌نظر که در انتخاب رقم جدید تبحر دارند مطمئن شوند که حقوق مادی و معنوی آنها پایمال نخواهد شد. وظیفه دوم ایجاد یک بستر مناسب برای توسعه ارقام تجاری جدید است. در این راستا، تعریف استانداردهای لازم برای تمام مراحل تولید و حفظ رقم یا ارقام برتر و کمک به معرفی آن به جامعه باغبانی کشور بر عهده این مؤسسه گذاشته شده است. در این مجموعه ویژگی‌های ضروری یک نهالستان استاندارد و به تبع آن نهال قابل گواهی به روشهای مختلف تکثیر غیر جنسی در فضاهای باز و سر پوشیده تشریح شده است. همچنین این مجموعه حاوی ضوابط اجرایی (به منزله قانون) است که هر نهالکار باید اجرا کند.

امید است این مجموعه که با تلاش تعدادی از متخصصین کشاورزی در رشته‌های مختلف طی ۷ جلسه کارگروه و ۲۸ ساعت کار و نیز مشاوره حضوری و غیر حضوری همکاران علمی و تجربی تهیه شده است، بتواند سبب ارتقاء صنعت تولید گل محمدی و فرآورده‌های آن گردد. برای اعتلای هرچه بیشتر مجموعه قوانین و مقررات و رفع اشکالات و ابهامات احتمالی آن، این دستورالعمل هر دو سال یکبار قابل اصلاح و تجدید نظر می‌باشد. لذا از همه دست‌اندرکاران تولید نهال درخواست می‌شود در حل مشکلات احتمالی علمی و عملی این مجموعه با این مؤسسه همکاری نمایند تا در نهایت صاحب دستورالعمل علمی-عملی توانمند و مؤثری در کشور باشیم.

استاندارد نهال گل محمدی (تکثیر از طریق قلمه)

صفات کیفی				صفات کمی						نام علمی گیاه
سلامت نهال	وضعیت ظاهری			سن انتقال از زمان کاشت قلمه (ماه)	وضعیت ریشه	ارتفاع نهال از محل طوقه (سانتی متر)	قطر نهال در محل طوقه (سانتی متر)	طول ریشه های فرعی (سانتی متر)	تعداد ریشه های فرعی (عدد)	گل محمدی Rosa damascena
	ریشه	پوست تنه و جوانه انتهایی	رنگ شاخه و برگ در زمان انتقال *							
بر اساس استاندارد ملی سلامت دانه داران **	بدون علائم خسارت یخ زدگی، آفات، بیماریها و...	بدون علائم سرمازدگی	سبز معمولی	حداقل ۶	عدم خروج از خاک گلدان	حداقل ۲۵	حداقل ۱	حداقل ۳	حداقل ۵	

*برای تولید گلخانه ای
**بر اساس استاندارد پیوست

ضوابط و الزامات نهالستان گل محمدی

شرایط عمومی

۱. هر واحد متقاضی تولید نهال، جهت دریافت مجوز باید حداقل دارای ۱۰۰۰ متر مربع زمین باشد، و تکرار کاشت در یک محل پس از هر دوره برداشت منوط به ارائه گواهی سلامت خاک^۱ بر اساس استانداردهای ملی سلامت دانه داران (Rosaceae) است.
۲. قسمت نگهداری و فروش نهال باید مجزا از محل تولید نهال باشد.
۳. سامانه آبیاری مناسب برای نهالستانها از نوع آبیاری تحت فشار است که لازم است همزمان با احداث نهالستان نسبت به اجرای سیستم بهینه (طبق نظر کمیته فنی نهالستان) اقدام گردد. تمدید مجوز نهالستان های فاقد سیستم آبیاری تحت فشار منوط به اصلاح سیستم آبیاری مورد تایید کمیته فنی میباشد.
۴. استفاده از پس آبهای مناطق مسکونی، صنعتی، مزارع و باغها برای آبیاری نهالستان ممنوع است. استفاده از پس آبهای تصفیه شده مشروط به ارائه گواهی سلامت آب بر اساس استانداردهای ملی سلامت است.
۵. در هر واحد تولیدی، تکثیر سایرگونه های گیاهی دارای بیماری های مشترک با گل محمدی مجاز نمی باشد.

الف - ضوابط و الزامات تولید نهال گل محمدی در

فضای باز

۱. نهالستان باید در محلی احداث شود که دارای اقلیم مناسب بوده و از نظر عدم آلودگی به بیمارگرهای مندرج در استانداردهای ملی سلامت برای گونه گیاهی مورد نظر پس از اخذ نظر سازمان حفظ نباتات (و یا نمایندگان استانی) مورد تایید مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال قرار گرفته باشد. تعیین نوع آلودگی مجاز در نهال طبق استانداردهای ملی سلامت مواد تکثیری است.
۲. احداث نهالستان در محلی که قبلاً باغ میوه یا نهالستان بوده است با رعایت حداقل دو سال آیش (نکاشت) بلامانع است.
۳. زمین مورد تقاضا برای احداث نهالستان باید دارای نتایج مناسب فیزیکی و شیمی خاک و شیمی آب و گواهی سلامت خاک باشد. نتایج آزمایش آب و خاک پس از بررسی در کمیته فنی نهالستان برای تایید نهایی و اخذ مجوز به مؤسسه منعکس میگردد.
- ۳.۱. نمونه برداری جهت ارزیابی سلامت خاک، براساس استانداردهای ملی سلامت است.
- ۳.۲. نمونه برداری جهت ارزیابی تجزیه فیزیکی و شیمی خاک و آب بر اساس دستورالعمل ابلاغی توسط مؤسسه خاک و آب انجام می گیرد.
۴. بسته به نوع اندام تکثیری و طول دوره تولید نهال گل محمدی، تولید کننده می تواند از زمینهای اجاره ای نیز (اجاره نامه محضری و یا تأییدیه شورای محل و دهداری) استفاده کند.

۵. تولید کننده نهال، منبع تامین اندام تکثیری را با تایید مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذرو نهال به هنگام ارائه درخواست مجوز معرفی نماید.
- ۵ ۴. تامین اندام تکثیری در سطح گواهی شده از باغات مادری تامین کننده اندام تکثیری دارای مجوز و تحت نظارت مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذرو نهال خواهد بود.
- ۵ ۴. تامین اندام تکثیری در سطح پیش گواهی از باغات مورد تایید مؤسسه تحقیقات محصولی ذیربط خواهد بود.
- ۵ ۳. تامین اندام تکثیری برای تولید نهال خود اظهاری با معرفی و تایید خود تولید کننده خواهد بود.
- ۶ - لازم است تولید کننده نهال گواهی، سلامت اندام تکثیری (مطابق استانداردهای ملی) و نظریه سازمان حفظ نباتات در خصوص عدم ابتلا به عوامل قرنطینه ای را از مراجع ذیربط دریافت نماید.
- ۷ - در محل در خواستی برای احداث نهالستان، وجود هرگونه درخت و درختچه که میزبان آفات و بیماریهای کلیدی باشند، ممنوع است. لیکن کاشت درختان غیر مثمر غیر میزبان در حاشیه خیابانهای نهالستان یا بعنوان سایبان مجاز است.
- ۸ - ایجاد یک محل ضدعفونی شامل حوضچه حاوی محلول ضدعفونی در مسیر عابرین و ادوات کشاورزی (از قبیل تراکتور، تریلی، گاواهن، دیسک و ...) قبل از ورود به نهالستان الزامی است.
- ۹ - فاصله بین نهالستانها از منابع تولید محصولات کشاورزی بسته به نوع آلودگی و رقم یا ژنوتیپ ها از ۵۰ تا ۱۰۰ متر است
- ۱۰ - تولید کننده نهال باید کتابچه حاوی اطلاعات موثق ارقام یا ژنوتیپ های تولیدی خود را همراه با عکس رنگی بوته (سه شاخه مهم) هر رقم یا ژنوتیپ ها تهیه و به هنگام عرضه نهال همراه با فاکتور معتبره خریداران ارائه نماید.
- ۱۱ - مسئولیت بهداشت و سلامت نهالستان بر عهده تولید کننده نهال دارای مجوز می باشد
- ۱۲ - متقاضی تولید نهال باید مدیر فنی نهالستان با تخصص کارشناس کشاورزی و ترجیحاً کارشناس باغبانی معرفی نماید.
- ۱۲ ۴. تولیدکنندگانی که دارای شرایط حرفه ای (پیوست) لازم باشند نیاز به معرفی مدیر فنی ندارند.
- ۱۳ - داشتن سایه بان، شاسی سرد و شاسی گرم (در صورت نیاز) و حوضچه ضدعفونی ریشه نهال برای هر نهالستان ضروری است. در مواردی که نهال بصورت گلدانی عرضه می شود مشروط به تهیه بستر کشت ضدعفونی شده، نیازی به ضدعفونی قبل از انتقال نمی باشد.
- ۱۴ - کاشت هرگونه محصول کشاورزی (بخصوص سبزی و صیفی) غیر از محصولات مورد در خواست در مجوز تولید نهال، در نهالستان ممنوع است.
- ۱۵ - با رعایت مقررات قرنطینه ای کشور و پس از احراز استاندارد نهال هر محصول، تعداد نهال مورد تایید هر تولید کننده توسط کمیته فنی نهال استان تعیین میشود.
- ۱۶ - خریدار نهال می تواند در مراحل مختلف تولید با هماهنگی مدیر فنی نهالستان و با رعایت مسائل بهداشتی نسبت به بازدید نهال مورد نظر در نهالستان اقدام نماید.
- ۱۷ - لازم است اندامهای گیاهی اضافی نهالستان به نحو مطلوب جمع آوری، خارج و سریعاً در محل مناسب معدوم گردد.

ب) ضوابط و الزامات تولید نهال گل محمدی در فضای کنترل شده

شرایط و امکانات ضروری برای تولید نهال استاندارد گل محمدی با استفاده از قلمه:

- ۱ - قلمه باید از شاخه‌های یکساله و یا حداکثر دو ساله تهیه شده باشد.
- ۲ - طول قلمه گل محمدی باید حدود ۱۵ سانتیمتر و قطر آن بیش از ۴ میلیمتر باشد.
- ۳ - قلمه‌ی مورد نیاز گل محمدی از پایه‌های مادری مورد تایید موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال تهیه می‌گردد
- ۴ - رعایت دستورالعمل‌های فنی سازمان حفظ نباتات در خصوص ضدعفونی بستر ریشه‌زایی و خاک‌گلدان الزامی می‌باشد.
- ۵ - گلدان کیسه‌ای باید دارای ۲۵ سانتیمتر طول و ۱۲-۱۵ سانتیمتر قطر باشد، به نحوی که ریشه نهال در طی زمان رشد از زیر گلدان خارج نشود.
- ۶ - کف بستر باید به نحوی باشد که ریشه مستقیماً با خاک کف بستر تماس حاصل نکند.

منابع

استاندارد نهال و نهالستان در فضای باز، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
استاندارد نهال و نهالستان در فضای بسته، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

اعضاء کمیته

رئیس کمیته (معاون پژوهشی موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال)
دبیر کمیته (مدیر بخش فناوری بذر موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال)
رئیس محترم انجمن علمی گیاهان دارویی
مدیر محترم واحد تحقیقات شرکت زردبند
نماینده محترم جامعه گیاه درمانی ایران
نماینده محترم موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور
نماینده محترم سازمان حفظ نباتات
نماینده محترم پژوهشکده گیاهان دارویی دانشگاه شهید بهشتی
نماینده محترم دفتر گل و گیاه وزارت جهاد کشاورزی
مدیر محترم مرکز خدمات تخصصی گیاهان دارویی پژوهشکده جهاد دانشگاهی
معاون محترم آموزشی مرکز آموزش عالی امام خمینی
رئیس محترم بخش تحقیقات جنگل و مرتع مرکز تحقیقات استان سمنان
مسئول محترم تحقیق و توسعه شرکت باریج اسانس
نماینده موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
نماینده موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
نماینده موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
نماینده موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

آقای دکتر فضل الله صفی خانی
آقای دکتر عباس ده شیری
آقای دکتر محمدباقر رضایی
آقای مهندس محمدرضا باستان
آقای دکتر محسن بیگدلی
آقای دکتر محمدحسین لباسچی
آقای مهندس اله ویردی حق پناه
آقای دکتر جواد هادیان
خانم دکتر معصومه حبشی
آقای مهندس محمدرضا دهقانی
آقای دکتر علی محمد عمویی
خانم دکتر فرزانه بهادری
آقای دکتر حسین حسینی
آقای دکتر مسعود نادرپور
آقای دکتر آیدین حمیدی
آقای دکتر اردشیر رحیمی میدانی
آقای دکتر عبدالرضا کاوند

توضیحات:

تعداد جلسات: ۷ جلسه

ساعات کل جلسات: ۲۸ ساعت

تاریخ و محل برگزاری جلسات: خردادماه الی مهرماه ۱۳۹۳ ، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

دبیر جلسات:

دکتر عباس ده شیری